

Geloofwaardigheid van aangiftes van seksueel misbruik

10.2.e

Korps Landelijke Politiediensten
Dienst Nationale Recherche Informatie
Groep Moord & Zeden

Werkzaamheden Groep Moord & Zeden

- Gedragsanalyse
- Verhooradvisering
- Viclas
- Kinderporno
- Vermiste Personen
- Deskundigenpool Verstandelijk Gehandicapten
- Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken
- Coördinatie Expertise
- Kennisoverdracht
- Wetenschappelijk onderzoek
- Internationaal overleg
- Beleidsadvisering

Gedragsanalyse

- Analyseren van misdrijven waarin het mogelijk is om op grond van het gedrag van de dader conclusies te trekken voor de opzet of het vervolg van een rechercheonderzoek

Expertisecoördinatie

- Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken
- Werkgroep Forensische Hypnose
- Werkgroep Munchhausen by proxy
- Werkgroep Verhoor Verstandelijk Gehandicapten

Beleidsadvisering

- Adviesgroep Zeden RHC
- Expertgroep Zeden LSOP
- Project Zedenzorg
- Werkgroep Vermiste Personen

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

- Aanwijzing 'Bejegening slachtoffers zedendelicten'
- Aanwijzing 'Opsporing seksueel misbruik in afhankelijkheidsrelaties'

Citaten uit de Aanwijzing

- 'De kwaliteit van de opsporing kan op punten worden verbeterd.'
- 'Sommige zedenzaken gaan nog te vaak gepaard met een emotionele benadering. Dat staat de professionaliteit in de weg.'

Vier fasen in het opsporingsonderzoek

- Het informatieve gesprek
- De aangifte
- Het opsporingsonderzoek
- De toepassing van dwangmiddelen

Consultatie is verplicht in de volgende gevallen:

- Herinneringen aan seksueel misbruik van voor de derde verjaardag
- Ritueel misbruik
- Hervonden herinneringen aan seksueel misbruik (al dan niet na therapie)

Herinneringen aan seksueel misbruik van voor de derde verjaardag

- Meeste mensen kunnen zich niets herinneren
- Sommige mensen kunnen zich 'beelden' herinneren
- Heel jonge kinderen kunnen aan handelingen nog geen seksuele betekenis geven
- Het gaat niet om misbruik van een jong kind waarvan meteen aangifte wordt gedaan

Ritueel Misbruik

Werkgroep Ritueel Misbruik (1994):

- 'Ritueel misbruik is te omschrijven als met rituelen en in groepsverband uitgevoerd seksueel sadisme jegens meerdere kinderen in combinatie met extreme vormen van fysiek geweld en bedreiging'

Ritueel Misbruik (vervolg)

- Het misbruik gaat gepaard met extreem geweld, rituelen, seks met dieren en zelfs het offeren van baby's.
- De aangifte 'groeit' en het verhaal neemt geleidelijk aan steeds grotere vormen aan.

Ritueel Misbruik (vervolg)

- Werkgroep Ritueel Misbruik: 'Noch in ons land, noch elders is men er in geslaagd op overtuigende wijze vast te leggen dat de gebeurtenissen waarvan in de verhalen over ritueel misbruik sprake is, zich ook daadwerkelijk hebben voorgedaan.'

Hervonden herinneringen

- Er wordt gesproken van hervonden herinneringen aan seksueel misbruik als deze gedurende lange tijd afwezig zijn en ze daarna 'naar boven komen' (worden hervonden), bijvoorbeeld tijdens behandelingen door hulpverleners. Het verdringen en hervinden van herinneringen is wetenschappelijk omstreden.

Taak Expertisegroep: beoordelen van de geloofwaardigheid van de aangifte

Geloofwaardigheid

- Ontstaansgeschiedenis van een beschuldiging
- Betrouwbaarheid (van het verhoor)
- Validiteit (komen de beweringen overeen met de feiten)

Samenstelling Expertisegroep

- Klinisch psychologen, pedagogen, psychiaters
- Functieleerpsychologen en rechtspsychologen
- Ervaren zedenrechercheurs
- Vertrouwensarts
- Gedragskundigen KLPD

Taken Landelijke Expertisegroep

- Het behandelen van verplichte zaken
- Het behandelen van facultatieve zaken
- Het opstellen van een jaarlijks rapport
- Het ontwikkelen van expertise
- Het overdragen van kennis (lezingen en publicaties)

Ontstaansgeschiedenis van de aangifte

- Ouder interpreteert 'signalen' van het kind
- Therapie (regulier en alternatief)
- Dromen, flashbacks
- Waarnemen van overeenkomsten met misbruikte partner
- Continue herinneringen aan seksueel misbruik

Voorbeeld interpretatie van signalen

- Meisje vertoont geseksualiseerd gedrag, waarna oma intensieve gesprekken met haar voert. Hieruit komt naar voren dat vader voor de scheiding incest met haar zou hebben gepleegd. Moeder doet vervolgens aangifte.

Voorbeeld reguliere therapie

- Jongen heeft gedragsproblemen en wordt door zijn ouders in therapie gestuurd
- Na verloop van tijd ontstaat bij de jongen een irritatie aan de anus. Wanneer de jongen naar een andere therapeut gaat, oppert deze reeds bij het intakegesprek de mogelijkheid van seksueel misbruik

Voorbeeld alternatieve therapie

- Aangeefster heeft veel psychosociale problemen, volgt diverse therapieën, wordt doorverwezen naar hypnotherapie. Daar komt ze erachter dat ze is misbruikt door een leraar van school. Ook in haar dromen wordt ze bevestigd in het feit dat het die betreffende docent is.

Voorbeeld ongekwalificeerde behandelaars

- Paranormaal therapeute over haar opleiding:
- 'Mijn opleiding is mijn eigen leven. Mijn doel is geestelijk contact te maken met je eigen geestelijk welzijn. Ik doe dit werk nu acht jaar en heb meerdere cliënten. Ik wil bereiken dat de mens een eigen waarde heeft. Zestig procent van mijn cliëntenbestand is seksueel misbruikt.'

Kanttekeningen bij hulpverlening

- Ongekwalificeerde behandelaars
- Maatschappelijk werkers die zich opstellen als psychotherapeuten
- Geen (goede) diagnostiek en dus geen zicht op persoonlijkheidsstoornissen
- Kritiekloos gebruik van suggestieve technieken
- Sturende rol bij het doen van aangifte
- Verregaande conclusies over geloofwaardigheid
- Vaak (te) weinig informatie over hulpverlening in het dossier

Kanttekeningen bij rechercheonderzoek

- Aangifte bevat te weinig tactische, technische en juridische aanknopingspunten
- Kwaliteit verhoor
- Derden zijn actief betrokken bij studioverhoor

Voorbeeld van kanttekeningen bij rechercheonderzoek

- Niet duidelijk welke vragen zijn gesteld en welke informatie de aangeefster spontaan geeft.
- Niet goed dat vertrouwenspersoon steeds bij de gesprekken aanwezig was.
- Elementaire gegevens ontbreken: plaats en omstandigheden, duidelijk tijds kader.
- Vraagstelling: weinig gedetailleerd, sturend, kritiekloos, quasi-therapeutisch
- Op essentiële punten niet doorgevraagd
- Verhoorders houden te weinig professionele afstand

Documentaire Zembla: Seks, leugens en therapie

Aangifte van:

- Ontucht en verkrachting door ouders
- Verkrachting door familieleden en kennissen
- Verkrachting door therapeut
- Drie babymoorden
- Opwekken abortus

Opmerkingen bij documentaire

- Uitbreiding van de aangifte (3 keer)
- Gruwelijke beschuldigingen
- 'Normaal' overkomende aangeefster
- Verslagenheid ouders
- Onbewogenheid aangeefster
- Overeenkomsten met zaak 10.2.e
- Rol therapeut
- Investering politie

Rol maatschappelijk werker

- Politie: 'Therapeut wilde de regie, wilde overal bij zijn, contacten moesten via hem verlopen, hij vertelde hoe wij onze zaak moesten doen'
- Therapiemethoden: geleide herinnering, 'plaatjes kijken', dromen interpreteren
- Advocaat therapeut: '16 jaar ervaring, tientallen incestslachtoffers bijgestaan'
- Aangifte tegen therapeut toen hij de therapie wilde beëindigen

Reactie ^{10.2.e} op negatief resultaat van drie gynaecologische onderzoeken

10.2.g

Investering politie

- Aangifteverhoren (drie keer aangifte)
- Aanhouding en verhoor verdachten
- 50 getuigen gehoord
- onderzoek foto
- bosgrond omspitten
- met F16 warmte-foto's maken
- inzet lijkenhond
- inzet paragnost
- gynaecologisch onderzoek
- onderzoek tafeltje
- onderzoek zweep

Conclusies

- Lastige zaken!
- Achterhaal de ontstaansgeschiedenis
- Opsporingsonderzoek is primair gericht op waarheidsvinding en niet op hulpverlening
- Onterechte aanhoudingen hebben ingrijpende gevolgen voor de betrokkenen
- Neem bij twijfel contact op met de Landelijke Expertisegroep:

10.2.g

